

Imaja vsak četrtek in  
velja s poštno vred ali  
v Mariboru s pošiljanjem  
na dom za celo leto 32 din.,  
pol leta 16 din., četril leta  
8 din. Izven Jugoslavije  
36 din. Naročnina se pošlje  
na upravištvu „Sloven-  
skega Gospodarja“ v Ma-  
riboru, Koroška cesta 5.  
Lisi se dopiše do od-  
povedi. Naročnina se pla-  
čuje v naprej.  
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,  
Koroška cesta št. 5. Roko-  
pisi se ne vračajo. Upravi-  
ništvo sprejema naročnino,  
inserate in reklamacije.  
Cene inseratov po dogo-  
voru. Za večkratne oglase  
primeren popust. Nezapri-  
te reklamacije so pošiljne  
proste.  
Čekovni račun poštnega  
urada Ljubljana št. 10.603.  
Telefon interurban št. 113.

# SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

32 številka.

MARIBOR, dne 7. avgusta 1924.

58. letnik.

## Položaj in pomen nove vlade.

Veliko navdušenje med Srbi, Hrvati in Slovenci za novo vlado je zelo pomembno ter pove marsikaj važnega nam doma in pa širnemu svetu. Poročevalci tujih listov v Beogradu so se najprej začudeno spogledali, potem pa oddahnili, ko so videli, kako sporazumno in iskreno so se sestali na vladi Srbi, Hrvati in Slovenci in kako iskreno so bili pozdravljeni od naroda vseh treh delov države. Obrekovanja prejšnjih vladinovec, da Slovenci in Hrvati ne marajo Srbov, so se razpršila v nič, ob velikem navdušenju, ki so ga pokazali Slovenci in Hrvati za sodelovanje s Srbi pri vodstvu države in ob iskrenih srbskih pozdravih vlade, v kateri so po dolgih letih in težkih bojih zopet zastopani Srbi, Slovenci in Hrvati iz Bosne, katerim se pa prej ali slej pridružijo tudi narodni zastopniki iz Hrvatske.

Srbski poslanci, ki so za časa sestave vlade bivali med narodom, so ob vrnitvi v Beograd dobro orisali namodno razpoloženje. Sprva mnogi sploh niso mogli verjeti, da je Pašić padel, njegova oblastniška družba je dolga leta kakor mora ležala na ljudstvu in zato so mnogi mislili, da je vest o padcu te vlade samo pobožna želja. Srbsko ljudstvo pač predobro pozna vse zvižaje in nasilna sredstva Pašića in njegove družbe, s katerimi se ta vedno brani, pustiti oblast iz rok. Ko se je pa vest o padcu vlade le potrdila, se je pa gotovo tridesetinska večina globoko oddahnila: Hvala Bogu, samo da baje (Pašić) gre, pa naj pride kdorkoli. Slabše res ne more biti kot je bilo. — Navdušenje je bilo seveda še posebno veliko, ko se je enkrat za gotovo zvedelo, da pride za »bajom« sam Davidovič in z njim v sklopi in sporazumu zastopniki bratov Slovencev in Hrvatov.

Kdo je proti novi vladi.

Proti novi vladi so vsi tisti, ki so od oblasti v Pašić-Pribičevićevih rokah živeli, se silno bogatili na škodo naroda in države ter si z lažjo, podkupom in nasiljem zbirali okrog sebe pomočnike in hlepce za čim daljše trajanje svoje protiljudske politike. Družba okrog prejšnje vlade je brezvestno ropala državne blaginje in sedaj je naenkrat zagledala pred seboj ne samo konec razkošnega življenja, ampak tudi strašno odgovornost in kazni.

Nove vlade so se silno ustrašili najrazličnejši korupcionisti in v prvih dneh so se mnogi, med njimi tudi Pašićev sin Rade, mrzlično pripravljali na beg iz države. Eni so hoteli na varno spraviti svoj plen, drugi pa tudi sami sebe. Sedajni notranji minister Nastas Petrovič pa izkoriščevalce svojega naroda zelo dobro pozna in je hitro odredil obmejnim postajam, naj gotovih gospodov ne pustijo iz dežele. Tatovi in izkoriščevalci narodne imovine

sedaj v največjem strahu čakajo na vse, kar še pride, in ta strah je na vsak način za sedanjo vlado najboljše priporočilo.

Pristaši Pašića in Pribičevića

varajo sami sebe in javnost s tem, da se nova vlada ne bo mogla dolgo držati z ozirom na to, da ima Davidovičev poslanski klub samo 32, Jugoslovanski klub 24, bosansko-muslimanski pa 18 poslancev in da je potemtakem cela vlada navezana na pomoč 70 poslancev Radičeve stranke. Celo ostalo opozicijo: zemljoradnike, muslimane z juga ali džemijet, dva Črnogorci, dva socijalista in še nekatere posamezne poslance bi radi tudi naslikali kot več ali manj nasprotno ali pa vsaj nezanesljivo napram sedanji vladi. Poglejmo na kratko, kaj je na teh računih in nadah I. Hrvatski zastopniki so bili po zadnjih volitvah pripravljeni podpirati celo samoradikalno vlado, če bi se ta hotela res tako obnašati, kot se za kulturno in pošteno vlado spodobi. Z zastopniki Slovenije in Bosne so se tedaj pogodili s predstavniki radikalov na podlagi takozvanega zagrebskega ali Markovega protokola. Radikali so svoje obljube poptevali in s podpiranjem ni bilo nič. Naj se sedaj pametni ljudje vprašajo, zakaj hrvatski poslanci ne bi sedanje vlade podpirali, ko so bili poprej glede podpore tako poceni in ko so že dolgo časa v dobrih odnosih z delom opozicije, ki je sestavil sedanjo vlado. Končno pa hrvatski poslanci zahtev in potreb svojega naroda ne morejo pustiti iz vida in to zahteva, da podpirajo Davidoviča v bodoče ravno tako, kot so ga podpirali pri rušenju Pašić-Pribičevićeve vlade.

Glede ostalih opozicijskih strank se je pa treba spomniti samo na to, da je dala prejšnja vladna družba pretepati zemljoradniške poslance, pobijati nedolžne muslimane po južni Srbiji, pustošiti njih vasi in da v opoziciji sploh ni nikogar, ki ne bi bil od prejšnje vlade v svojih pravičnih zahtevah brezobzirno zavrnjen in celo zasmehovan. In ti narodni zastopniki naj sedaj v zahvalo za vse to podpirajo svoje tlačitelje?

Vse, kar je trpelo pod dosedanjimi razmerami v državi in vsi, ki hočejo red in pravico, morajo pa sploh v lastnem interesu podpirati vlado, ki hoče vzpostaviti zakon, mir in red, popraviti storjene krivice ter na tej podlagi začeti korenito ozdravljati politično in gospodarsko življenje.

Pot do mednarodnega ugleda.

S padcem Pašičeve in sestavo sporazumne vlade stopa naša država tudi na pot do zasluženega mednarodnega stališča in ugleda. Med časom dolgega Pašičevega vladanja se je v Evropi marsikaj spremenilo. V Angliji in Franciji so prišli na krmilo ljudje, ki odločno zastopajo mir in sporazum med državami in v državah. V očeh teh

ljudi smo veljali pod Pašičevim vodstvom za nazadnjaško in mir ogrožajočo državo v Evropi. Ob padcu Pašića se ni oddahnila samo Jugoslavija, ampak tudi kulturni svet, ker sedaj ni več nevarnosti, da bi tvorila naša država ognjišče raznih nevarnosti za Balkan in končno tudi za mir cele Evrope. K večjemu bo za Pašičem žaloval še Musolini, ki je od njega dobil prav po ceni vse, kar je hotel. Ko imamo doma sporazum, je naravno, da bomo tudi na zunaj ugledni in priznani.

Pri vsem tem, kar sedanja vlada pomeni ter zasluži doma in na zunaj, moramo se vsi zavedati, da se veliko težje in počasneje popravlja in gradi kot pa kvari in razdira in tako bo naše ljudstvo znalo dobro zavrniti one sleparje, ki pišejo in vplijejo na okrog, češ, vaša vlada je že toliko in toliko dni na krmilu, pa še ni vsega izpolnila, kar ste želeli. Tem sleparjem in izdajalcem bo naše ljudstvo znalo odgovoriti, da so baš oni krivi vseh krivic, ki se po večletnem obstoju ne dajo na mah popraviti. Slovenski narod daje in bo še dajal svojo zaupnico SLS pod vodstvom dr. Korošca in ni laži, ki bi ga v tem premetila.

## Žerjav in tigri.

Tigri v zverinjaku.

Kmalu po zadnjih volitvah v narodno skupščino, ko je slovensko ljudstvo kot en mož poverilo zastopstvo Slovenije v Beogradu Slovenski ljudski stranki, je dr. Žerjavovo časopisje začelo zasmehovati naše poslance s »tigri«. Ob vsaki priliki so dr. Žerjavova glasila psovala Jugoslovanski klub z zverinjakom, v katerem rjove 21 slovenskih tigrov, a nikdo se ne zmeni za njihov krik, najmanj pa seveda kralj in Pašić.

Slovenski tigri so rjovali po skupščini in ob vsaki priliki so se res s tigrovsko neustrašenostjo zavzeli za pravice slovenskega naroda. Tigrovsko rjovanje naših poslancev ni bilo zamanj, je in bo koristilo slovenskemu narodu nepregledno več, kakor pa dr. Žerjavovo poklekanje pred leva Pašića in njegov centralizem. Tigrovska politika slovenskih poslancev se je izkazala kot edino rešilna, jo je odobril sam kralj in zamenjal na najvišjem vladnem mestu dr. Žerjavovega starostnega leva Pašića s tigri iz Slovenije.

Komaj so udrli slovenski tigri iz zverinjaka, v katerega so bili po dr. Žerjavovem mnenju zaprti in priklenjeni, že se jih je ustrašil poleg Pašića tudi slovenski lev dr. Žerjav in njegovo časopisje.

Pred nekaj dnevi je beležilo dr. Žerjavovo »Jutro«, da je vseh 21 slovenskih tigrov brez zob in če bi se le eden od njih drznil odpreti usta, zmajati z glavo in

Končno se jih je naveličal, solnce je bilo že visoko, gladen je bil in daleč je še imel do doma.

Obrnil se je, tesno stisnil ukradene puščice v pazduho in se zavijtel v veje —.

XI.

Trzan reši življenje črncu in premaga Kršaka.

Bogato obložen s plenom se je vračal tisti večer Trzan k svojemu rodu.

Radovedno so se zbrali mladi in stari krog njega in ves ponosen jim je razkazoval Kulongov lok in ostre puščice. Vse ga je občudovalo, le stari Kršak je godrnjal. Zaviden je bil in ljubosumno so se mu bleščale majhne oči izpod nasršenih obrvi. Iskal je priložnosti, da uniči tekmece, ki je postajal nevaren njegovi poglavarški časti in njegovemu ugledu.

Trzan pa se ni mnogo zmenil za njegove sovražne poglede.

Koj ob prvi zori drugega dne je začel strelske vaje z lokom. Izprva je seve zgrešil z vsako puščico, pa ko se je nekaj dni neumorno vadil, je že zadel tupatam in čez dva meseca je bil izvrsten strelec. Saj tudi ni imel drugega posla, ko da se je vadil. Le škoda, da mu je sčasoma puščic zmanjkalo.

Tiste dni se je pasla Kršakova čreda ob obali. Claytonov sin je le prerad porabil priliko, odložil lok in puščice ter šel v kočjo brskati po knjigah in predalih.

Tistikrat se je tudi zgodilo, da je našel v kotu nekega predala zaklenjeno pločevinasto škatljo, ki je do tedaj, kdove kako je bilo, ni opazil. Ključ je tičal v škatlji in po nekaterih ponesrečenih poskusih jo je odprl.

Našel je v njej obledelo slike mladega moža, temno

## Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

Znosil je vse reči na kup sredi koč in poveznil vrh kupa prazni kotel. Zivalsko lobanjo je nekje iztaknil v kotu, to je djal vrh kotla. H koncu si je ogledal svoje delo in se zarežal. To se bodo prestrašili, ko se vrnejo —! Pa že so se čuli glasovi.

Ali že prihajajo črnci —? Predolgo se je mudil. Pohitel je k durim in oprezno pogledal po vasi. Ni jih še bilo videti, pa vse bliže je prihajalo špitje in govorjenje.

Skočil je ven k drevesu, si nagrabil puščic, kolikor jih je mogel nesti, sunil z nogo kotel, da se je prevrgel, in izginil v vejevju v trenutku ko so se prvi črnci pojavili na vasi.

Skril se je med gosto listje in čakal, kaj se bo zgodilo, vsak hip je bil pripravljen, da zbeži, če bi se bližala nevarnost.

Prihajali so. Med prvimi je bil Kulonga.

Ni bil mrtev. Le onesvestil se je od strahu in nemadnega padca in je prišel k zavesti prav tedaj, ko ga je straža našla pod drevesom.

Krilil je z rokami, kazal nazaj v gozd in kričal. In vsi krog njega so v razburjeni zmedbi kričali in vpili in mahali z rokami.

Peljali so Kulongo k njegovi koči. Prav tista je bila, ki jo je obiskal Trzan. Kulonga je vstopil in z njim nekateri njegovi tovariši.

Trenutek pozneje so se prestrašeni kriki oglasili v koči in vsa družba je v divjem neredu planila ven. Vse je letelo na kup.

Spet so krilili z rokami, kazali na kočjo, klepetali in govorili nerazumljive reči. Najpogumnejši so stopili k durim in pogledali v kočjo, pa se koj umaknili.

Končno se je prikazal na ulici starec sivih las, ves obložen z okraski in zavil v haljo. Vse se mu je spoštljivo umikalo.

Mbonga je bil, poglavar rodu in oče ulongov. Stopil je v kočjo.

Nekaj časa je vladal molk.

Nato pa se je Mbonga spet prikazal med durmi, jeza in obenem strah in groza sta mu gledala iz starikavega obraza. Par besed je rekel zbranim vaščanom in v hipu so se vsi razkropili po kočah in ulicah ter se lotili iskanja.

Seveda so koj našli prevrnjeni kotel pod drevesom in opazili, da so izginile puščice.

Nov krik in vik je nastal, pa se kmalu umaknil grobni tihoti. Molče in vsi prestrašeni so se zbirali črnci krog svojega poglavarja.

Nečuvne reči so doživeli in videli. Kulonga je pripovedoval, da ga je nevidna moč hipoma vrgla na tla in ga dušila, da je skoraj umrl, v njegovi koči so našli vse v največjem neredu in puščice so izginile.

Črnci so bili pogani in vsled tega silno praznovni. Zli duh džungle da je obiskal njihovo naselbino, tako so zasodili, jezen je, da mu niso še ničesar darovali in da so se brez njegovega dovoljenja naselili v njegovi džungli. Potolaziti ga bo treba —.

Tako so ugibali, molk je legal na vas in plašno so begale njihove oči na vse strani, kot bi vsak hip kje hotele zagledati jeznega »duha džungle«.

Trzan jih je dolgo opazoval in gledal. Njihove govorice ni razumel, njihove obnašanje se mu je zdele čudne in smešne.

pregnati kako napredno muho, bo stopil on — dr. Žerjav — krotilec tigrov v zverinjaku in zamahnil po njih z bičem.

Ti ubogi slovenski tigri, tako dolgo so bili zaprti v zverinjaku, katerega je čuval Pašič, tem nevarnim zverinam je dr. Žerjav izdrl zobe, a sedaj so ti tigri prepodili Pašiča in zoboder dr. Žerjav se trese pred njimi.

#### Dr. Žerjavov strah pred brezobnimi tigri.

Dan na dan objavlja sedaj dr. Žerjavovo časopisje vesti, o klerikalni strahovladi, o preganjanju naprednjakov in to od strani slovenskih tigrov, katere je imel zaprte Pašič in jim je dr. Žerjav popilal zobe. — Brez zob, ki je glavno orožje tigra, so postali slovenski tigri nekaj tako strašnega, da kriči iz strahu pred njimi od Pašiča pa do Žerjava vse, ki ima na lovopski vesti korupcijo in brezvestno tatvino državnega denarja in imetja.

Nova tigrovska vlada še ni izvršila doslej nobene osebne izpremembe na upravnih mestih, pa dr. Žerjavovo glavno glasilo »Jutro« že vprije, kakor bi ga kedo s svedrom drl. Nobenemu naprednjaku se še ni skrivil las, a slovensko demokratsko časopisje vprije iz polnega grla o prekem sodu, ki čaka dr. Žerjavove ljubčke in negovance. Bogzna kake, koliko in kako velike grehe ima na vesti dr. Žerjavova gospoda, da ima tak strah pred brezobnimi tigri, ko se še niti prav zganili niso, da bi se po tigrovske otresli svojih nekdanih krotiteljev Pašiča in Pribečeviča ter tigrovskega zobodera dr. Žerjava.

Ako bi imeli Žerjavovci čisto vest, bi čakali mirno in brez vpitja, da bi se jih pozvalo, naj položijo račune od vladanja, a že v naprej, ko se tigri njihovih lopovščin niti pregledali niso, vprijejo o preganjanju in pobijanju »nedolžnih«. Pri pogledu na dr. Žerjavovo vpitje in javkanje pravi vsak pošten Slovenec:

Dr. Žerjav ni opravil nič, ko je imel v rokah moč, tem manj bo sedaj, ko je telednjen v brezno, kjer onemoglo škriplje z zobmi po »Jutru« in »Narodu«, misleč, da bo z grožnjami na papirju oplasil tigre in rešil sebe in svojo lopovsko bando pred polaganjem računov.

#### Brezuspešni klici dr. Žerjava.

Poleg krika strahu pred brezobnimi tigri pa je začelo dr. Žerjavovo časopisje na vso moč klicati na krepko združitev proti klerikalnim tigrom vse naprednjake. Sedaj, ko so klerikalci na vladi, se morajo združiti vsi napredni elementi iz vrst: samostojnih demokratov, samostojni, narodnih socialistov ter slovenskih radikalov. Na vse pozive proti združitvi naprednih drobcev proti klerikalnim tigrom dobiva dr. Žerjav košarico za košarico.

Samostojna kmetijska stranka, katere pravi oče je ravno dr. Žerjav, izjavlja dr. Žerjavu, da bo šla odslej rajši s samim vragom nego z Žerjavovci. Narodni socialisti izjavljajo in pišejo v svojem glasilu, da pozdravljajo z največjim veseljem padec Pašiča, Pribečeviča in Žerjava in to še prav posebno radi tega, ker je sedaj baš Žerjavovi bandi odklenkalo v Sloveniji za zmiraj.

Glasilo nekdanjega demokrata — sedaj radikala in ljubljanskega advokata dr. Ravniharja »Narodni Dnevnik« je za sodelovanje narodnega razumnštva pri vzpostavitvi reda in zakonitosti v državi. Te dni pa je prišel znani nekdanji vodja demokratov dr. Kukovec in odklonil v »Narodnem Dnevniku« od 2. avgusta dr. Žerjavov klic po združitvi naprednjakov proti novi vladi in

zlatu verižico in navesek, okrašen z diamanti, nekaj pisem in drobno knjižico.

Trzan je vse te reči z velikim zanimanjem ogledoval.

Najbolj mu je ugajala slika. Kazala je obraz dozorele moške lepote, odkrit in odločen, pa obenem dobroščeren, skoraj nežen in mehek. Sive oči so se prikupljivo smehljale.

Dolgo, zamišljeno je zrl Trzan na sliko, nepoznano brepenenje mu je leglo na dušo, čudno ga je vleкло k sliki —. Le nerad jo je odložil, da bi si ogledal še druge zaklade.

Zlata verižica z naveskom mu je zelo ugajala. Koj si jo je obesil na vrat kakor je videl, da črnici nosijo svoje okraske. Ču o so se bleščali diamanti na njegovih rjavo ožganih prsih.

Pisma so ga manj zanimala. Pisanih črk ni bil vajen, le stežavo jih je bral. Kmalu je spet shranil pisma nazaj v škatlo.

Lotil se je knjige.

Vsa je bila popisana. Skoraj do zadnje strani. Pa ko jo je hotel brati, se mu je zgodilo kakor s pismi. Povrh pa tudi besed ni razumel. Naučil se je sicer, kako je treba rabiti slovar, pa ko je šel vanj iskat neznane besede, je na svojo veliko žalost in iznenadenje opazil, da ni v njem nobene teh čudnih, pisanih besed.

Ubožec —!

Ni vedel, da drži v rokah, kar je nadražje otrokom — spomin na rajne stariše, očetovo sliko, zlato ovratno verižico materino z njeno sliko v navesku ter očetova pisma in njegov — dnevnik.

Držal je v rokah ključ k skrivnosti svojega življenja, odgovor na premnoga pereča vprašanja, ki so kmalu za tem stopila predenj in mu zadala toliko skrbi in žalosti —.

izjavlja, da je on, dr. Kukovec, bivši demokratski minister in vodja slovenskih demokratov za sodelovanje na zgradbi države, dviganju gospodarstva in izčiščenju uprave.

Torej tudi ta dr. Žerjavov klic, da bi se naj strnili vsi naprednjaki v skupno fronto in lopnili po brezobnih tigrih, se je razblinil v nič in dr. Žerjav bo ostal sam v borbi s tigri, katere je pomagal Pašiču vklepati v kletko in jim je drl zobe potom korupcije, orjunskih divjaštev in vsestranskega nasilja.

#### Tigri z zobmi in tigri brez zob.

Da, da, slovenskih tigrov, ki nimajo zob, se boji v naši državi samo gospoda Pašič — Žerjavove temne vladne preteklosti, med tem ko se jim pošteni jugoslovanski narod zaupljivo ter navdušeno bliža od vseh strani, ker ve, in je prepričan, če so ti tigri pregnali enkrat Pašiča, Pribečeviča in Žerjava, bodo poskrbeli v najkrajšem času tudi za finančno in gospodarsko povzdigo v naši državi.

V vladnem zverinjaku, v katerem so bili leta in leta: Pašič, Pribečevič ter Žerjav se je samo hrustalo z res zverinskimi zobi državno imetje in to za radikalne in demokratske žepe, tigri, ki so pa sedaj na vladi, po izjavi dr. Žerjavovega »Jutra« nimajo zob, torej se ne bodo mogli lotiti državne lastnine v osebno in strankarsko korist, ampak bodo skrbno čuvali to, kar sta jim zaupala kralj in narod, namreč: vestno opravljanje z državnim gospodarstvom in čistost ter brezhibnost v upravi.

Dr. Žerjav je imel zverinske zobe, katere je prebrido občutila skozi leta cela Slovenija; no, sedaj so prišli na najvišje mesto od dr. Žerjava tolikanj psovani tigri in hvala Bogu, ti so po dr. Žerjavovi, tiskano-objavljeni izjavi — brez zob, kar je pri vladnih zverinah z ozirom na vladi podložne elemente pomirilivega pomena in daje že v naprej sigurnost, da ti vladni tigri brez zob ne bodo krvosesi kot Pribečevič, Pašič in Žerjav, ampak pohlevni čuvarji naše mile nam Jugoslavije.

## Za dopolnitev osnovnih šol z osnovnimi kmetijskimi razredi ali oddelki.

Osnovni šoli je določena lepa, a tudi težavna naloga vzgoje in poučevanja šolskih otrok, da bodo dobri, značajni in izobraženi državljani sebi v korist, državi pa v oporo in ponos. Položi naj se pri njih temelj splošne izobrazbe. Podati bi se jim pa moralo še tudi nekoliko osnovne strokovne, kmetijske izobrazbe, kar se sicer uvaža, ne pa zadostno izvaja.

Tej res važni izobrazbi se je hotelo ustreči pri nas v Sloveniji že pred nekaterimi desetletji, za časa stare Avstrije s takimi imenovanimi nadaljevalnimi kmetijskimi tečaji, kateri so se vršili tu in tam za mladino po njenem izstopu iz osnovne šole nekaj ur na teden. Uspehi pri takih tečajih pa so bili navadno neznatni, kajti omenjeni tečajniki niso bili obvezni, prostovoljno se pa je odločilo v tej starosti majhno število otrok za omenjene tečaje največ zaradi lahkotnosti, mnogo pa jih zopet ni moglo posecati tečajev radi nujnih opravkov v domačem gospodarstvu.

Pa kako naj bi vse to vedel —. Slika ne govori in dnevnik je bil pisan francoski. Lord Greystoke je imel navado, da je pisal svoje spomine v francoskem jeziku.

In Trzan se je učil brati le angleščino —.

Obdržal je verižico z naveskom na vratu, knjige in sliko pa je djal nazaj v škatlo, jo zaprl in spet shranil v predalih.

Odkriti, možato lepi obraz, ki ga je videl na sliki, pa se mu je globoko vtisnil v spomin in v srce, vedno je mislil nanj. In tudi to je sklenil, da bo na vsak način rešil skrivnost, ki jo je skrivala nerazumljiva drobna knjiga.

Tiste dni pa je imel drug važen posel.

Zmanjkalo mu je pušče, potreboval jih je za lov in pripravil se je za na pot v naselbino črncev, da si poskrbi novih.

Rano drugega jutra je odšel, naglo je potoval in popoldan je bil že na robu planote.

Spet se je skril v visoko drevo trdo ob vaškem plotu. Zenske so delale na polju, možje so kakor prvokrat lenarili po senci in pod drevesom se je spet kuhala vreča smola, strup za puščice.

Cele ure je ležal skrit v vejevju in čakal na priložnost, da bi neopažen smuknil na tla in si nabral streliva, ki je postajalo zanj življenska potreba.

Pa nič se ni pripetilo, kar bi zvalo črnce iz vasi. Dan je lezel proti večeru in še vedno je čepel Trzan v skrivališču.

Zene so prihajale s polja, lovci so se vrnili iz gozda, zaprli so vrata v plotu in položili zapah. Ognji so vzplamteli, črnici so si pripravljali večerjo. Mrak je legel na džunglo.

Tedaj so zadoneli glasni kriki sem od druge strani planote.

Trzan je dvignil glavo.

Če se tu in tam iz radovednosti vendar zbralo večje število otrok, se je isto le prehitro začelo krčiti, čim resnejši je postajal pouk. Na tak način je dobra namera na papirju tudi najčesteje tukaj ostala in donesla le prav neznanke koristi.

V Jugoslaviji je tačasno tudi precej govora in tudi volje glede upeljave nadaljevalnih kmetijskih tečajev. To je tudi povsem umevno in opravičeno, kajti potreba osnovne izobrazbe v kmetijstvu je čimdalje večja. Naša država je pač v večini kmetijska država in mora tedaj večina prebivalstva najti v kmetijstvu potrebne denarne vire, s pomočjo katerih zamore ustreči in zadostovati čimdalje večjim zahtevam. Toda kakor se je lahko doznalo iz raznih časniških poročil, se priporočajo od celo resnih činiteljev nadaljevalni kmetijski tečajji v precej enaki obliki, kakor so isti izgledali v stari Avstriji.

Menijo li dotični s to zadevo se baveči činitelji, da bi se točasno dosegli s takimi, na enaki stari podlagi sloneči tečajji boljši uspehi, kakor jih poznamo iz preteklosti? Ali se ni pokazala nesporna potreba temeljite spremembe glede pričetka in vršitve teh tečajev, oziroma osnovnega kmetijskega pouka, ki zasluži tem večjega uvaževanja, ko se nahajamo vendar v agrarni državi. Kaj bi li bilo potrebno in priporočljivo ukreniti, da se bo storil v podajanju osnovne kmetijske izobrazbe otrokom višje stopnje korak naprej.

V odgovor na ta vprašanja naj služi sledeče:

Ako se predlagani ali nameravani kmetijski tečajji pri najboljši volji izvršujočih organov niso obnesli prej, tako tudi ni pričakovati, da bi se dosegli z istimi in enaki obliki večji ali boljši uspehi v sedanjosti. Saj kmet že komaj čaka, da bo njegov sinek dovršil 14. leto in z njim svojo šolsko dolžnost ter mu pomagal pri raznih poljskih opravilih; prav tako si že marsikatera mati nestrno želi časa, da bi šolska obveznost njene hčerke kmalu potekla, da bi ji bila neovirana v pomoči pri vsakojakih gospodinskih poslih. Računajoč s temi dejstvi, so bili primorani upeljati merodajni oblastveni činitelji za otroke na višji stopnji, ki obiskujejo šolo šest let z dobrim uspehom, poletne olajšave.

V očigled temu tedaj ni pričakovati, da bi bil obisk nadaljevalnih kmetijskih tečajev po 14. letu otrok dovoljen, naj si bi bil obvezen, še slabši pa seveda, ako bi bil prostovoljen. Brez dovoljenja obiska pa ni pričakovati zaželenih uspehov. Tukaj se narekuje pač temeljita sprememba pri upeljavi potrebne osnovne kmetijske izobrazbe. Naj se vendar opusti neumestna bojazen, da bi se izvedel zločin na račun splošne izobrazbe, ako se upelje strokovna izobrazba pred 14. letom šolskih otrok.

Skušnja je dokazala, da si normalno razviti šolski otroci na podlagi točasnih šolskih zakonov prisvojijo v 5—6 letih one znanosti in vednosti, ki se zahtevajo kot podlaga za splošno izobrazbo. Otroci, kateri se nameravajo dalje učiti, prestopijo takrat v višje šole, za ostale pa je potemtakem tuje umestno, da store korak naprej in to se zgodi, ako uporabijo še razpoložljivi čas svoje šolske obveznosti, ostalo dobo do svojega 14. leta za osnovno kmetijsko izobrazbo. Če kedaj in kje, je pač ta sprememba sedaj pri nas v Jugoslaviji potrebna.

Da se pa to omogoči, preobrazite nam osnovno šolo tako, da se upelje v isti na višji stopnji kmetijski razred, odnosno kmetijski oddelek.

Na delo, ker resnobni so dnovi,

a delo in trud naj Vam Bog blagoslovil

P.

Zapoznani lovci so se vračali, iz severa so prihajali. Nekoga so peljali ujetega seboj, ni se dobro videlo, ali je človek ali žival.

Vas je planila po koncu. Zene so zapustile svoje lonce, ki so v njih kuhale duro za večerjo, možje so skočili z ležišč, vse je hitelo k vratom.

Odrinili so zapah in se usuli ven, prišlecem naproti. Divji krvoločni krik so zagnali — ujetnik je bil človek.

Vlekli so ga v vas, žene in otroci so se ga lotili s kamenjem in s palicami in Trzan se je čudil kruti divjosti bitij, ki so bila njegovega lastnega rodu.

Dolga leta je preživel v džungli. Poznal jo je, poznal je njene prebivalce, njene običaje in postave.

Pa nikdar še ni videl, da bi bila žival mučila svoj plen —.

Kršak, Tublat in drugi njegovi tovariši so bili krvoločni, divji, — pa z enim samim zamahom svoje strašne pesti so ubili svojo žrtev, Sabora, levinja, je v skoku zgrabila plen in ga na mestu ubila, ali pa si ga je nesla v varno zavetje in ga tam usmrtila, mučila ga pa ni.

Žival ne muči svojih žrtev, postava džungle ji to prepoveduje. Nagla, usmiljena smrt, — tako zapoveduje.

Trzan je iz svojih knjig le malokaj zvedel o življenju in o navadah ljudi. Kolikor pa je dotedaj vedel o svojem plemenu, a ga je zelo razdražilo.

Ko je sledil Kulongi skozi džunglo, je bil prepričan, da pride do velikega »mesta«, kjer bo videl »hiše«, visoke ko drevesa, in v dolgih vrstah bodo stale, kakor jih je videl naslikane v knjigah, čudne stavbe, »ladje«, je mislil da bo videl, ki plavajo po vodi, druge spet, »železniške vozove«, ki se vozijo na kolesih in oblaki črne dima se valijo iz debela, ki moli skozi njihovo streho, in ljudje da bodo hodili po ulicah in opravljali čudne, neznane reči. In knjige da bo videl in še mnogo drugega.

(Dalje prihodnjič.)